

ΑΚΑΤΑΝΟΗΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΙΑ νὰ ἐννοήσετε πόσῃ ἐκπληξίν μοῦ προξενοῦν μερικὰ ἀκατανόητα πράγματα, πρέπει ν' ἀρχίσω δι' ἐνὸς διηγήματος δυναμένου νὰ προταχθῇ ὡς παράδειγμα ὁμοίου εἶδους. "Ὅσῃ δὲ καὶ ποίαν ἐντύπωσιν ἤθελετε ἐκ τοῦ διηγήματος τούτου αἰσθανθῇ, ὁμοίαν καὶ ἴσῃ ἐντύπωσιν αἰσθάνομαι ἐγὼ καὶ ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν συμβαίνοντων καθ' ἐκάστην ὁμοίων ἀκατανόητων πραγμάτων.

Ὑπῆρχε μίαν φορὰν ἐν βασίλειον καὶ φυσικῶ τῷ λόγῳ βασιλεὺς αὐτοῦ καὶ κατὰ συνέπειαν λαὸς καὶ αὐλικοὶ καὶ μεγιστᾶνες καὶ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου.

Εἰς τοὺς τοίχους τῶν ὁδῶν τῆς πρωτεύουσας τοῦ βασιλείου τούτου εὐρέθησαν μίαν πρῶαν κολλημένα μεγάλα προγράμματα, ἀνακοινούντα εἰς τὸ σεβαστὸν κοινόν, ὅτι ἔφθασαν ἐκ Κίνας ἐπιτηδείατατοι ὕφανται ὑφασμάτων τόσον ἀραχνοειδῶν καὶ διαφανῶν καὶ τόσον τελείων, ὥστε προστύχων καὶ ἀπαιδεύτων ἀνθρώπων ὀφθαλμοὶ δὲν ἠδύναντο νὰ τὰ διακρίνωσι. Καὶ προσεκαλεῖτο ἡ ἀριστοκρατικώτερα ἅμα καὶ πλουσιωτέρα κοινωνικὴ τάξις τῆς πόλεως νὰ ἐπισκεφθῇ ἐὰν εὐηρεστεῖτο τὸ ἐργοστάσιον τῆς ὑφαντουργικῆς ταύτης ἐταιρίας, ὅπως θαυμάσῃ τὰ ὑφάσματα ταῦτα καὶ ἐννοεῖται, ἀγοράσῃ ἐξ αὐτῶν.

Τὸ σεβαστὸν κοινὸν τῆς πόλεως ταύτης, τὸ ὁποῖον ἦτο εὐάλωτον εἰς τὰ μεγάλα προγράμματα καὶ τὰ μεγάλα λόγια, ὅσῃ καλῇ ὥρᾳ . . . μ' ἐννοεῖτε πολὺ καλᾶ, . . . ἠλεκτρίσθη ἐκ τῆς τοιαύτης ἀγγελίας τόσον, ὥστε ἐπεὶ δὴ ἐκαλεῖτο ὑπ' αὐτῆς μόνῃ ἡ ἀριστοκρατία πρὸς θέαν τῶν τοιούτων ἐξαισιῶν ὑφασμάτων, δὲν ἔμεινε καμμία οἰκογένεια χωρὶς νὰ μεταβῇ ἐκεῖνην τὴν ἡμέραν εἰς τὸ ἐργοστάσιον ἐκεῖνο.

"Ὅσοι ἠδυνήθησαν νὰ εἰσδύσωσιν εἰς αὐτὸ διὰ μέσου τῆς πλημύρας ἐκείνης τῶν ἀνθρώπων (καὶ οἱ κατορθώσαντες τοῦτο ἦσαν ὀλίγοι, οἱ πλεῖστοι αὐλικοὶ μὲ τὰς κυρίας των καὶ δημοσιογράφοι), παρέτηρησαν ἐπὶ πολλὴν ὥραν μὲ τεταμένους ὀφθαλμοὺς ὀκτῶ ἕως δέκα ἐργάτας ἀλλοκότως ἐνδεδυμένους ἐν ἡμισκοτίᾳ, οἵτινες σοβαρῶς καὶ σιωπηλῶς, ὡς εἰ ἐτέλουν μυστήρια ἐν τῷ Τροφονεῖῳ Ἀντρωί, ἐχειρονόμουν πρὸ λεπτοτάτων ὑφαντικῶν μηχανῶν ρίπτοντες καὶ λαμβάνοντες τὴν κερκίδα, τοποθετοῦντες τὸν στήμονα καὶ τὴν κρόκην, πυκνοῦντες τὰ νήματα, ἐκτυλίσσοντες, κόπτοντες διὰ ψαλίδος καὶ τυλίσσοντες τὸ ἀέρινον ὑφασμα, τὸ ὁποῖον ὁμῶς ἦτο, φαίνεται, τόσον λεπτὸν ὥστε καθίστατο τελείως ἀόρατον.

Μεταξὺ τῶν προσκεκλημένων ἦτο, ἐννοεῖται, καὶ ὁ βασιλεὺς, τὸν ὁ-

ποῖον εἰς ἐκ τῶν ὑψαντῶν ἐκείνων, κατὰ τὸ φαινόμενον ὁ ἐργαστασίάρχης, πολυτελέστερον τῶν ἄλλων ἐνδεδυμένος καὶ μάλιστα ἀρθρόνων ὀλίγη φρικαλέα γαλλικά, παρεκάλεσε νὰ θαυμάσῃ πλησιέστερον καὶ νὰ ἐγγίσῃ μάλιστα τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο ὕψωμα, τοῦ ὁποῖου αἱ ἀποχρώσεις ἦσαν τόσον ἐξαίσιαι ὑπὸ τὸ ἡλιακὸν φῶς ὥστε δυσκόλως διεκρίνοντο ἀπὸ τῶν χρωμάτων τῆς ῥοδοδακτύλου ἡοῦς.

Καὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ σοβαρότητος μακδαρίνου πλησιάσας ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸ δεικνύμενον ἀόρατον ὕψωμα, ἔψαυσεν αὐτὸ καὶ ἐν μέσῳ τοῦ γενικοῦ θαυμασμοῦ εὐαρεσκείας παρήγγειλε νὰ τῷ κατασκευάσωσι μίαν ὀλόκληρον πλουσίαν ἐνδυμασίαν ἐξ' αὐτοῦ.

Ἡ εὐαρέσκεια τῶν αὐλικῶν ἐξεδηλώθη διὰ χαμηλοφώνου ἐπενφημίας, ἥτις διαδοθεῖσα ἔξω εἰς τὰ κύματα τοῦ λαοῦ ἐξερράγη εἰς βροντώδεις ζήτωκραυγὰς.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι κανεὶς δὲν ἔθλεπε τὸ ὕψωμα ἐκεῖνο, ἀλλὰ ποῖος ἐτόλμα κἂν νὰ φαῖν ὀφθαλμοῦν περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ; Ἀπαγε! Ἀμέσως ἤθελε περιφρονηθῆ ὡς ἀπαιδευτος, ἀγροῖκος καὶ ἐστερημένος τῆς λεπτότητος ἐκείνης τῶν αἰσθητηρίων, ἥτις ἰδιάζει εἰς τὰς ἐκ φύσεως καὶ ἀνατροφῆς ἀριστοκρατικὰς τῆς κοινωνίας τάξεις.

Καὶ ἠκούοντο περὶ τὸν βασιλέα χαμηλοφώνως προφερόμεναι φράσεις οἷαι αἱ ἑξῆς:

- Θαυμάσιον!
- Ἐξαίσιον!
- Καὶ τί οὐράνιον χρῶμα, τί ἀπαράμιλλοι καὶ ἀπερίγραπτοι ἀποχρώσεις!
- Νομίζω πῶς βλέπω τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἀπὸ κορυφῆς τῶν ἐλβετικῶν ὄρεων! ἔλεγε δημοσιογράφος τις ὅστις εἶχε κατορθώσει νὰ ταξειδεύσῃ μίαν φορὰν μέχρι Βρινδισίου.

— Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ἀγοράζουσα μίαν ἐνδυμασίαν ἐκ τοιούτου ὕψωματος διατρανοῖ τὴν ὕψιστην Αὐτῆς καλαισθησίαν καὶ γενναιοδωρίαν, τὴν πρὸς τὰς καλὰς τέχνας ἀγάπην Τῆς, ἔλεγε πρὸς ἄλλον τινά, ὅπως ἀκουσθῇ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, εἰς δημοσιογράφος, ὅστις ἐπεδίωκε νὰ θέσῃ τὴν ἐφημερίδα του ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Αὐλῆς.

— Βεβαίωτατα! ἔλεγεν ἄλλος τις ἀντίζηλός του. Μόνον διὰ τῆς προστασίας καὶ καλλιέργειας τῶν καλῶν τεχνῶν δύναται νὰ προσδεύσῃ τὸ κράτος.

Ὁ βασιλεὺς τὰ ἤκουε σεμνυνόμενος ἀλλὰ καὶ προσποιούμενος ὅτι δὲν τὰ ἤκουε.

Τὸ ὕψωμα μετεκομίσθη εἰς τὰ ἀνάκτορα κεκλεισμένον ἐντὸς ἐπιχρῶσαν κιθωρίων. Συγκίνησις δὲ κατεῖχε τὸν λαὸν μεγίστη κατὰ τὰς δέκα ἡμέρας αἵτινες ἐπεκολούθησαν, μέχρι τῆς Κυριακῆς, καθ' ἣν ἐγνώσθη ὅτι ὁ βασιλεὺς ἔμελλε νὰ μεταβῇ εἰς τὸν ναὸν ἐν πομπῇ καὶ παρατάξει φέρων ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ ἐνδύματα ἐκ μόνου τοῦ αἰθερίου ἐκείνου ὕψωματος.

Κατεσκευάσθησαν θαυμαστικὰ ἐξέδραι εἰς τὰς ὁδοὺς, δι' ὧν ἔμελλεν ἡ πομπὴ νὰ διέλθῃ, παράθυρα καὶ ἐξώσται ἐμισθώθησαν εἰς μυθώδεις τιμὰς δι' εἰσιτηρίων τὰ ὁποῖα ἐπωλοῦντο εἰς τὸ χρηματιστήριον. Ὁ κόσμος παραιτήσας πᾶσαν ἄλλην ἐργασίαν ὠμίλει περὶ τῆς περιμενομένης ἐξαίσιας ταύτης ὁρατῆς, περὶ τοῦ ὕψωματος, περὶ τῶν ραπτῶν, περὶ τῆς κλωστῆς δι' ἧς θὰ ἐρράπτοντο τὰ βασιλικά ἐνδύματα καὶ περὶ τοῦ πόσον ὑπερ-

τιμήθη ὁ χρυσὸς καὶ τὸ συνάλλαγμα ἐκ τῆς καταβολῆς τοῦ μεγάλου ποσοῦ, ὅπου κατὰ δόσεις ἐπληρόνετο εἰς τοὺς ὑφαντὰς καὶ τοὺς ράπτας ἐκείνους. Καὶ ὠφελήθησαν πολλὰ, ὡς πάντοτε, ἐκ τῶν τοιούτων ζητημάτων αἱ δύο πολιτικαὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ μορφαί — οἱ ἐφημεριδογράφοι καὶ οἱ λοῦστροι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἀνέτειλε τέλος ἡ ἡμέρα τῆς ἐορτῆς καὶ τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς πλατείας καὶ τὰς προσόψεις τῶν οἰκιῶν κατεκάλυψε ποικιλόχρους πλήμμυρα ἀνθρώπων πάσης τάξεως, ἡλικίας, φύλου καὶ μορφῆς, κυρίαί δὲ καὶ νεάνιδες τῆς ἀνωτέρας τάξεως, ὥπλισμένοι μὲ μεγάλα δίοπτρα, ὅπως μὴ ἀπολέσωσι καὶ τὰς λεπτοτέρας ἀποχρώσεις τῶν θαυμασιῶν ἐκείνων τοῦ βασιλείως ἐνδυμάτων, ἐπλήρουν ἐξώστας, ὀχύματα, παράθυρα, στέγας, ἄνδρα καὶ πᾶν ὅ,τι ὑψοῦτο ὑπεράνω τῶν ὁδῶν.

Αἱ πύλαι τῶν ἀνακτόρων ἔμενον κλεισταὶ πρὸ τοῦ ἀπλήστως ἀναμένοντος καὶ ὑπὸ τὸν θερινὸν ἥλιον ἀσφυκτιῶντος πλήθους, οἱ δὲ χωροφύλακες μετὰ πολλῆς ἀγωνίας προσεπάθουν, κτυπῶντες καὶ ὠθοῦντες πανταχόθεν, νὰ διατηρῶσιν ἀνοικτὴν στενὴν τινα δίοδον διὰ μέσου τοῦ λαοῦ, ἵνα διέλθῃ ἡ βασιλικὴ πομπή.

Ἀφῆνης ἡ μεγάλη πύλη τῆς αὐλῆς τοῦ ἀνακτόρου ἠνοιχθῇ καὶ ἐν μέσῳ σφοδρᾶς ἀλλὰ σιωπηλῆς συγκινήσεως ἐξῆλθεν ἡ πομπὴ λαμπροστόλιστος. Σῶμα ἱππέων περιχρῦσων ἐξώρμησεν ἐκ τῆς αὐλῆς, μετ' αὐτοὺς οἱ αὐλικοὶ πεζῇ βαίνοντες, οἱ ὑπουργοὶ καὶ τὸ διπλωματικὸν σῶμα ἐν αὐστηρᾷ περιβολῇ ἐθιμοτυπίας καὶ

— Ὁ βασιλεὺς ! ὁ βασιλεὺς ! νά τον ! νά τον !

Εἶπετο τῶντι ὁ βασιλεὺς, βαδίζων πεζῇ βραδέως καὶ ὑπερφάνως, παρ' αὐτὸν δὲ ἡ βασίλισσα στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονός του.

Ὁ βασιλεὺς οὐδέν, ἀπολύτως οὐδὲν ἄλλο ἐνδυμα ἔφερε, πλὴν τῆς ἐκ τοῦ ἀερίνου ἐκείνου καὶ ἀοράτου ὑφάσματος στολῆς.

Ἐπιφωνήματα θαυμασμοῦ, ἡ ἐκπλήξεως βαθυτάτης ἐξεχύθησαν ἐκ τῶν στηθῶν τοῦ λαοῦ.

— Ἐξοχόν ! λαμπρόν ! θεῖον ! μεγαλοπρεπές ! θαυμάσιον ! ἤκούετο πανταχόθεν. Καὶ τὰ ὑπερμεγέθη δίοπτρα τῶν κυριῶν διητυθύνοντο ἀπλήστως, ὡς σωλῆνες τηλεβόλων πρὸς τὸν βασιλέα, βαίνοντα πεζῇ βραδέως καὶ ὑπερφάνως ὑπὸ τὸ ἄπλετον φῶς θερινοῦ ἡλίου.

Εἶχεν ἤδη παρελᾶσει ἡ θαυμασία πομπὴ δι' ἱκανῶν ὁδῶν, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θάμβους τόσοῦ λαοῦ, καὶ κάπου κάπου ὑπὸ τὸ ἐρύθημα τῶν δεσποινίδων, ὅτε αἰφνιδίως συνέβη γεγονός ἀπροσδόκητον.

Μικρὸς τις, ἀπολίτιστος καὶ κακοκατεθραμμένος, ἐπταετῆς περίπου παῖς εἶχε παρακαλέσει τὸν πατέρα του νὰ τὸν σηκώσῃ ὑψηλὰ διὰ νὰ ἰδῇ καὶ αὐτὸς τὸν βασιλέα. Ὁ πατήρ του τὸν ἐσήκωσεν, αὐτὸς δὲ πατήσας ἐπὶ τῶν ὤμων ἐκείνου ὄρθιος, ἐτέντωσε τοὺς ὀφθαλμούς του πρὸς τὴν διερχομένην πομπήν, εἶδε τὸν βασιλέα καὶ ἐν μέσῳ τῆς βαθείας πέριξ σιγῆς καὶ συγκινήσεως τόσοῦ τεθαμβωμένου κόσμου, φωνάζει μὲ ὅλην τὴν δύναμιν ὅσῃν τῷ ἔδωκεν ἡ ἐκπληξίς καὶ ἡ ἀφέλειά του :

— Μπᾶ ! Μπᾶ ! "Ενας θεόγυμνος ! Ποῦ τὸν πᾶν αὐτόν, μπαμπᾶ ;

Ἡ ἀλήθεια, ὅσον δῆποτε χαμηλὰ καὶ ἄν φωνάζῃ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ψεύ-

δους, ἔχει τόσον διαπεραστικὴν φωνήν ὥστε τρυπᾷ μὲ πόνον τὰ ὦτα ὡς κρότος κεραυνοῦ.

Ἐὰν ἐξερρήγνυτο βόμβαντοῦμ ντοῦμ ἐν μέσῳ ὑλοπωλείου δὲν θὰ εἶχε τόσον καταστρεπτικὸν ἀποτέλεσμα.

Σιωπή, ἀχρεῖ! ἐφώναξάν τινες· ἄλλοι ἐγέλασαν· αἱ δεσποινίδες ἤρυθρίασαν. Ἀλλὰ βαθμηδὸν τὸ πρᾶγμα ἤρχισε νὰ φαίνεται ἀστεῖον.

— Νὰ σοῦ πῶ, θαρρῶ πῶς λέγει σωστά ὁ μικρός, εἰπέ τις. Ὁ βασιλεὺς εἶναι θεόγυμνος.

— Ἐγὼ τὸ ἔδλεπα τόσῃ ὥρᾳ, εἶπεν ἓνας ἄλλος, μὰ ποῦ ἐτολμοῦσα νὰ τὸ εἰπῶ!

— Θαρρῶ πῶς μᾶς ἐπερίπαιξαν! οἱ θεομπαίκταις! Καλὲ δὲν τὸν βλέπεις ποῦ εἶναι σὰν μαθημένος πετεινός;

— Εἶναι γυμνός ὡς ἡ ἀλήθεια, ἐφώναξεν εἰς καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας.

— Θεόγυμνος! Θεόγυμνος! ἡλόλαξε τὸ πλῆθος.

Τὰ μειδιάματα μετεβλήθησαν εἰς γέλωτας, οἱ γέλωτες εἰς καγχασμούς. Ὁ βασιλεὺς ἐνόησεν ἐπὶ τέλους τὰ πράγματα, ἡ βασίλισσα ἀπεμακρύνθη, οἱ αὐλικοὶ περιεκύκλωσαν τὸν βασιλέα, ἵνα καλύψωσι τὴν γυμνότητά του, καὶ τὰ δῖοπτρα τῶν δεσποινίδων, μὴ δυνάμενα πλέον νὰ διακρίνωσι τίποτε, κατεβιβάσθησαν.

Τότε ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς βασιλίσσης ἐτρύπωσαν εἰς μίαν θύραν εὐρεθεῖσαν ἀνοικτὴν καὶ ἥτις ἐκλείσθη ὀπίσω των. Νιαγάρας δὲ καγχασμῶν ἐξηκολούθησε παταγῶν ἐπὶ πολλὴν ὥραν, μέχρις οὗ οἱ χωροφύλακες, γελῶντες καὶ οὗτοι, διέλυσαν τὸ πλῆθος.

Τώρα δὲν εἶναι ἄρά γε μέχρις ἀπιστεύτου ἀκατανόητον, πῶς ὁλόκληρος λαὸς ἐξηπάτα ἑαυτὸν πιστεύων ἢ λέγων ὅτι πιστεύει ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ὁ γυμνός ἐφόρει πλουσίαν καὶ ὠραίαν στολὴν μέχρις οὗ εὐρέθη ἐν νήπιον νὰ τοῦ διαλύσῃ τὴν ἀπάτην;

Λοιπόν, ὁμοίου εἶδους ἀκατανόητα καὶ ἀπίστευτα πράγματα συμβαίνουν καθ' ἐκάστην, χωρὶς νὰ κινήσωσιν οὔτε τὸν γέλωτα οὔτε τὴν ἐκπληξιν οὔτε τὴν ὀργήν, ἀλλὰ, πάντες διέρχονται πρὸ αὐτῶν ἡρεμοὶ, εὐχαριστημένοι, ὡς ἂν εἰ ταῦτα ἦσαν φυσικώτατα καὶ λογικώτατα πράγματα. Τούναντίον μάλιστα, ἤβελον ἐκπλαγῇ σφοδρῶς, ἔαν ταῦτα δὲν συνέβαινον.

Περίεργον! Ἡ ἐγὼ πλανῶμαι τερατωδῶς βλέπων καθ' ἐκάστην τοιαῦτα κολοσσιαίως ἄτοπα καὶ παράξενα πράγματα ἢ σεῖς οἵτινες με ἀναγινώσκετε καὶ δὲν τὰ βλέπετε.

Ἄς ὁμιλήσωμεν μίαν φορὰν εἰλικρινῶς, ἀλλὰ πολὺ εἰλικρινῶς, ἀναγνώστά μου. Δὲν πειράζει! Ὑστερον ἄλλιν ἀρχίζομεν τὸ ψεῦδος. Γνωρίζω καλῶς ὅτι ἡ συνήθεια σ' ἔχει ἐξοικειώσει τόσον πολὺ μὲ τὸ ψευδὲς κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν γύρω μας καθεστῶς, ὥστε θὰ δυσκολευθῶ ἴσως νὰ σὲ πείσω ὅτι ἀπατάσαι. Πιθανὸν μάλιστα καὶ νὰ με οἰκτείρῃς ὅτι ἐξακολούθῃ ἀκόμη νὰ ἤμαι τόσον μέγα νήπιον ὡς ἐκεῖνο τοῦ διηγήματός μου. Ἐστω, οἰκτεῖρον μὲν, ἄκουσον δέ.

Εἶναι ἄλλοτι ἀνώτερον τῆς τιμῆς ἐν τῇ κοινῇ συνειδήσει; Οὐδέν. Παρὶ τούτου πάντες εἶναι σύμφωνοι· κυβερνήσεις, λαοί, ἀρχαί, βασιλεῖς. Καὶ περιουσίαν καὶ ζωὴν, τὰ πάντα θεωροῦμεν ἐν γένει θυσιαστέα ὑπὲρ τῆς τιμῆς ἡμῶν, ὅπως τηρήσωμεν ταύτην ἀλώθητον καὶ προσβληθεῖσαν ἐκδικήσωμεν αὐτήν. Καὶ ναὶ μὲν πολλοὶ ἐξ ἀδυναμίας κάμπτονται ἐνίοτε ἐν τῇ ἀμύνη ταύτῃ τῆς τιμῆς των, ἀλλ' ἡ καθολικὴ τοῦ κόσμου πεποίθησις καὶ ἀρχή, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς τολμᾷ νὰ διαψεύσῃ δημοσίᾳ, εἶναι ὅτι ἡ τιμὴ εἶναι τὸ ἱερώτερον πρᾶγμα τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὸν Θεόν. Τώρα τί ἄλλο εἶναι φυσικώτερον τῆς ἀληθείας ταύτης συμπέρασμα ἢ τοῦτο: ὅτι ὁ ἔχων ἀκεραίαν τὴν τιμὴν ἀνευ πλούτου εἶναι ζηλευτότερος τοῦ ἔχοντος πλοῦτον ἀνευ τιμῆς; Αἴ λοιπόν!

Πανταχοῦ καὶ πᾶν τότε ἀπαντᾷ τὸ ἀντίστροφον, ὅτι ἄνθρωποι ἔντιμοι καὶ πτωχοὶ μένουσιν ἄσχημοι καὶ παρηγκωνισμένοι οὐ μόνον ἐν τῇ συνειδήσει τῶν ἰδιωτῶν ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον αὐτῆς τῆς ἐπισήμου πολιτείας, ἐνῶ τούναντίον πλούσιοι ἄνθρωποι ἀνευ τιμῆς ἢ μετὰ ὑπόπτου καὶ ἀμφιβόλου τοιαύτης, τιμῶνται καὶ ἔχουσι φίλους πολυπληθεῖς οὐχὶ μόνον τοὺς ἔχοντας τὴν ἀνάγκην τοῦ πλούτου των ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς πλουσίους τοὺς τε ἐντίμους καὶ τοὺς μὴ. Ἡ ἀντίφασις αὕτη εἶναι δι' ἐμὲ ἀκατανόητον πρᾶγμα.

Ἐνῶ ἀκούω καθ' ἑκάστην ἀπονεμόμενα παράσημα εἰς διαφόρους, τῇ αἰτήσεϊ των, ὡς συνήθως συμβαίνει, ἢ ἀνευ αὐτῆς, ὅπερ σπανιώτατον, εἶτε «διὰ τὴν μακρὰν καὶ εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν των,» εἶτε «διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς προόδου τῆς βιομηχανίας π.χ. ἢ τῆς κτηνοτροφίας ἢ τῶν γραμμάτων κλπ. ἐργασίας των,» οὐδὲν οὐδέποτε παράσημον ἤκουσα ν' ἀπονεμηθῇ εἰς τινα λόγῳ τῆς τιμῆς του. Καὶ ὅμως νὰ ἐξέλθῃ τις τίμιος ἐκ τῶν ρύπων καὶ ἀκαθῶν τοῦ βίου εἶναι πολλάκις ἔργον δυσχερέστερον καὶ μεῖζον τῶν ἡρακλείων ἀθλῶν, οὐχὶ δὲ κατώτερον τοῦ ἔργου τῶν μαρτύρων τοῦ χριστιανισμοῦ.

Φαίνεται ὅτι ὑπάρχουν τόσοι πολλοὶ τίμιοι ἄνθρωποι ὥστε δὲν εὐρίσκονται τόσα παράσημα δι' αὐτοὺς διὰ τοῦτο ἐξ ἀνάγκης μένουσιν οὗτοι ἀπαρashed μοφόρητοι πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν ἄλλων, ὡς περίπου συμβαίνει διὰ τὰ φρενοκομεῖα, τὰ ὁποῖα χρησιμεύουσιν ὅπως θεωρῶνται φρόνιμοι ὅσοι εὐρίσκονται ἐξωθεν αὐτῶν.

Πιθανὸν νὰ ᾖναι δυνατὴ καὶ ἄλλη ἐξήγησις: ὅτι, ἐὰν ἀπενέμοντο παράσημα καὶ εἰς τιμίους ἀνθρώπους, θὰ συνήγετο τὸ συμπέρασμα ὅτι πάντες οἱ μὴ φέροντες τοιαῦτα στεροῦνται τιμῆς καὶ τότε θὰ ᾔτο σκανδαλιῶδες τὸ πρᾶγμα.

*
* *

Ἄλλο ἀκατανόητον:

Ὁ νόμος τιμωρεῖ αὐστηρῶς καὶ μάλιστα ἀτιμωτικῶς, τοῦτέστι δι' ἀπωλείας τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, πάντα δημόσιον λειτουργὸν ἐπεμβαίνοντα ὅπωςδήποτε εἰς τὰς βουλευτικὰς ἢ δημοτικὰς ἐκλογὰς καὶ ἐπηρεάζοντα καθ' οἷονδήποτε τρόπον τὴν ἐλευθέραν ψῆφον τοῦ λαοῦ. Αἱ δὲ Κυβερνήσεις, εἰς τὰς ὁποίας εἶναι ἀνατεθειμένη ἡ ἐκτέλεσις τῶν νόμων, αὐστηρότατα πάντοτε παραγγέλλουσι τὰς υπαλλήλους αὐτῶν ἀρχὰς ν' ἀπέχῃσι

πάσης τοιαύτης ἐπεμβάσεως κατὰ τὰς ἐκλογὰς καὶ ἀμειλίκτως νὰ καταδιώκωσι τοὺς παραβάτας.

Καὶ ὅμως πλειστάκις ἀνέγνων εἰς ἐφημερίδας πολιτικὰς καὶ ἰδίως κυβερνητικὰς, ἐν παραμοναῖς ἐκλογῶν, μάλιστα δὲ δημοτικῶν, δημοσιεύμενον, πρὸς ἐπαινον ἐννοεῖται τῶν κυβερνήσεων καὶ ἀναγινωσκόμενον ὑπὸ πάντων ἡσύχως ἄνευ καταπλήξεως ἄνευ φρίκης, ὡς πρᾶγμα συνηθέστατον τὸ ἐξῆς : — « Ἐν τῷ χθὲς συγκροτηθέντι ὑπουργικῷ συμβουλίῳ ἀψησχήλησε τὴν » κυβέρνησιν τὸ ζήτημα τῶν προσεχῶν δημοτικῶν ἐκλογῶν. Ἀντηλλάγησαν διάφοροι γνώμαι ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἀπεφασίσθη νὰ μείνῃ ἡ κυβέρνησις » ἀμέτοχος εἰς τὰς ἐκλογὰς ταύτας καὶ ν' ἀφήσῃ ἀνεπηρέαστον τὴν ψῆφον » τοῦ λαοῦ. »

Δὲν ὁμοιάζει τοῦτο ὡς νὰ ἡκούετε π.χ. δημοσίᾳ ἐπαινούμενόν τινα ὡς ἐνάρετον ἄνθρωπον διότι ἐσκέφθη καὶ ἀπεφάσισεν ἡμέραν τινα νὰ μὴ κλέψῃ;

*
* *

Ἐξηγήσατέ μοι, παρακαλῶ, καὶ τὸ ἐξῆς ἕτερον ἀκατανόητον πρᾶγμα.

Τὸ Εὐαγγέλιον, ὅπερ εἶναι ὁ ἀνώτατος νόμος τοῦ χριστιανοῦ, καὶ τὸ ὁποῖον ὑποτίθεται τοῦλάχιστον ὅτι ὀφείλει ἀπαρεγκλίτως νὰ τηρῇ πᾶσα χριστιανικὴ πολιτεία, ὥστε οἱ νόμοι τῆς νὰ μὴ ἀντιβαίνωσι πρὸς αὐτό, ἀπαγορεύει τὸν ὅρκον. « Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμῶσαι ὅλως. . Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, Ναί, ναί, Οὐ, οὐ » τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν (Ματθαίου Ε' . 84 ἐπ.). »

Παραβάλλετε τῶρα πρὸς τὴν ἱερὰν ταύτην τοῦ Θεοῦ ἀπαγόρευσιν πάντος ὅρκου, τὰς ἐξῆς διατάξεις τοῦ νόμου :

Ποινικοῦ Νόμου ἄρθρ. 267 « Ἐπίσης μὲ ψεύδορκον μάρτυρα τιμωρεῖται ὅστις εἰς πολιτικὴν τινὰ ἢ ποινικὴν ὑπόθεσιν... ἐπιμένει ἀρνούμενος... τὸν ὅρκον τῆς μαρτυρίας του. » Πολιτικῆς Δικονομίας ἄρθρ. 335 « Ὁ ὅρκος γίνεται ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου, προφερομένων τῶν ἐξῆς :

— « Ὁμνύω συνειδῶς τὰς ἐπικειμένους εἰς τὴν ψευδομαρτυρίαν ποινὰς ὅτι θέλω εἰπεῖ τὴν ἀλήθειαν, τὴν πλήρη ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν » οὕτως εἴη μοι ὁ Θεὸς βοηθὸς καὶ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ Εὐαγγέλιον. »

Ἐπάρχει μεγαλειότερα παράδοξαι καὶ ἐμπαιγμὸς φανερώτερος τοῦ Εὐαγγελίου παρὰ τὸ νὰ διατάσῃ ἐπισήμως ἡ χριστιανικὴ πολιτεία τὸν χριστιανὸν πολίτην ἐπὶ ποινῇ πενταετοῦς τοῦλάχιστον εἰρκτῆς νὰ παραβῇ τὴν θεῖαν ἀπαγόρευσιν τοῦ ὅρκου ὀρκιζόμενος, καὶ μάλιστα μὲ τὴν χεῖρα ἐπ' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἐπικαλούμενος τὴν βοήθειαν αὐτοῦ τοῦ τοῦ τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπερ ἀπαγορεύει τὸν ὅρκον ;

Κατὰ τί διαφέρει τοῦτο τοῦ ἐθίμου ληστῶν τιμῶν ἱταλῶν, οἵτινες φέρουσι τὰ ἐγχειρίδια αὐτῶν εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου ὅπως τὰ ἐξαγιασῶσιν, ἵνα δι' αὐτῶν ἀσφαλέστερον παραβιάσωσι τὴν θεῖαν ἐντολήν ; « Οὐ φονεύσεις ; » Ἐγὼ εὗρίσκω ταύτην μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι τοῦτο γίνεται ἐν κρυπτῷ καὶ προξενεῖ ἐντύπωσιν, ἐνῶ ἐκεῖνο δημοσίᾳ καὶ ἐπισήμως διὰ νόμου, χωρὶς νὰ παράγῃ οὐδὲ τὴν παραμικρὰν ἐντύπωσιν. Διατί ; Τοῦτο ἀκριβῶς εἶναι τὸ ἀκατανόητον.

Ἄς ρηθῇ ἐν παρόδῳ ὅτι ὁ κληρὸς διεξέφυγεν ἐπιτηδεύως τὸ ἀπότομον τῆς παραβάσεως θεσπίσας ἐν ἄρθρ. ΚΓ'. τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὅτι οἱ ἱερωμένοι κληρικοὶ δὲν ὁμνύουσιν ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου ἀλλὰ διαβεβαιοῦσιν ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ των. Τοῦτο εἶναι ἔμμεσος διαμαρτυρία κατὰ τοῦ λαϊκοῦ ὁρκου καὶ ἐπίσημος ὁμολογία ὅτι ὁ ἕτερος ὁρκὸς ἀντιθαίνει εἰς τὸ Εὐαγγέλιον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁμνύεται.

*
* *

Μεταβαίνω εἰς ἄλλο ἀκατανόητον.

Εἴμεθα ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι ἢ δὲν εἴμεθα ὄντα λογικά; Τὸ λέγομεν τοῦλάχιστον καὶ τὸ πιστεύομεν. Ὡς λογικά ὄντα πρέπει νὰ γαπῶμεν καὶ νὰ λέγωμεν τὴν ἀλήθειαν, τοῦλάχιστον, ὅσάκις αὕτη δὲν μᾶς βλάπτει, καὶ περὶ τούτου εἴμεθα ὅλοι σύμφωνοι. Λοιπὸν τί θὰ ἐλέγετε εἰς τὸν ἀποδείξω ὅτι ἴσα-ἴσα οἱ μᾶλλον ἀνεπτυγμένοι κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ πεπολιτισμένοι καὶ συνετοὶ ἄνθρωποι, ἐπιστήμονες, ἀνώτεροι ὑπάλληλοι, κυρίαι τῆς ἀνωτάτης τάξεως, καθηγηταί, τραπεζίται, ἀρχιεπίσκοποι, τὸ ἄνθος τῆς καλλιτέρας κοινωνίας τῶν πεπολιτισμένων κρατῶν, καὶ σὺ ὁ ἴδιος, ἀναγνώστὰ μου, ψεύδεσθε καθ' ἑκάστην σοβαρῶς πρὸς ἀλλήλους ἐν γνώσει ὅτι οἱ πρὸς οὓς ψεύδεσθε γινώσκουσι τοῦτο καὶ σᾶς ἀποδίδωσι τὰ ἴσα; Τὰ ψεῦδη ταῦτα διασταυροῦνται τακτικῶς καθ' ἑκάστην μετὰ πάσης εὐγενείας ὕφους καὶ περιποιητικότητος. Τὸ δὲ περιεργότερον εἶναι ὅτι, εἰς ἐγὼ π. χ. ἤθελον ἀποφύγει ποτὲ νὰ σ' ἐξαπατήσω διὰ τοιούτου ψεύδους, ἤθελον προκαλέσει τὴν δυσἀρεσκειάν σου, ἤθελον σὲ λυπήσει καὶ σὲ ψυχράνει, καί, ἀκόμη περισσότερον, ἤθελες μὲ κατηγορήσει ἐμὲ τὸν εἰλικρινῆ ἄνθρωπον ὡς σκαιόν, ἀπολίτιστον καὶ βάρβαρον.

Σᾶς εἶδον ἅπαξ ποτὲ καὶ ἀντηλλάξαμεν ὀλίγας λέξεις τυπικᾶς περὶ τοῦ καιροῦ καὶ τῆς πολιτικῆς. Σᾶς συναντῶ μετὰ τινος ἡμέρας.

— Καλημέρα σας!

— Καλημέρα σας!

— Εἴσθε καλά;

— Πολὺ καλά, σᾶς εὐχαριστῶ, καὶ σεῖς;

— Ἐξαίρετα, εὐχαριστῶ.

Καὶ οὕτω χαιρετιζόμενοι ἀντιπαρερχόμεθα.

Τώρα, οὔτε εἴμεθα καὶ οἱ δύο καλά, οὔτε ὁ εἰς φροντίζει τόσον πολὺ περὶ τῆς ὑγείας τοῦ ἄλλου. Σὺ ἔχεις κεφαλόπονον καὶ ἐγὼ συνάγχην καὶ ὅμως ἠπατήσαμεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον ὅτι εἴμεθα ἐξαίρετα κατὰ τὴν ὑγίαν.

Πόσον παράδοξον θὰ σοὶ ἐφαίνετο εἰς τὴν ἐρώτησίν σου: «εἴσθε καλά;» σοὶ ἀπῆντων μακρόθεν διερχόμενος: «ὄχι, ἔχω συνάγχην». Βεβαίως θὰ μ' ἐχλεύαζες ἐνδομύχως, διότι δὲν ἠθέλησα νὰ σ' ἐξαπατήσω.

Μοὶ παρουσιάζετε τὸν φίλον σας Α.

— Χαίρω πολὺ!

— Χαίρω πολὺ!

Λέγομεν ἀμφοτέρω συγχρόνως.

Καὶ ὅμως οὔτε ἐγὼ οὔτε ὁ παρουσιαζόμενος Α αἰσθανόμεθα χαμίαν χαρὰν διὰ τὴν γνωριμίαν μας καὶ τοῦτο τὸ γνωρίζομεν καὶ οἱ δύο ἐξ ἴσου.

Ἦθέλομεν μάλιστα ἐκπλαγῇ μεγάλως ἐάν τις ἐξ ἡμῶν ἐπαίθετο ὅτι τῳόντι ἐχάρη ὁ ἄλλος διὰ τὴν γνωριμίαν. Τόσον εἴμεθα καὶ οἱ δύο βέβαιοι ὅτι ἐν ἀμοιβαίᾳ γνώσει ψευδόμεθα πρὸς ἀλλήλους.

Καὶ ὅμως, ἀλλοίμονον ἐάν, θέλων νὰ ἐκφράσω τὴν ἀλήθειαν, ἔλεγον πρὸς τὸν ἄλλον : « Σὺς ἠπάτησα, κύριε. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι δὲν χαίρω οὔτε πολὺ οὔτε ὀλίγον διὰ τὴν γνωριμίαν σας, καθὼς καὶ σεῖς διὰ τὴν ἰδίᾳ μου !

Ἐάν ἐπὶ τέλος ἐψευδόμην διὰ νὰ κολακεύσω τὸν ἄλλον καὶ οὗτος ἐπίστευεν εἰς τὴν διαβεβαίωσίν μου ὅτι χαίρω διὰ τὴν γνωριμίαν του, θὰ ἐνόουν τὸ πρᾶγμα· ἀλλ' ἀφοῦ γνωρίζω ὅτι αὐτὸς εἶναι βέβαιος ὅτι ψεύδομαι λέγων τοῦτο, τίνα πλεον σκοπὸν ἔχει ἡ φράσις; Μᾶλλον ὁμοιάζει πρὸς ἀμοιβαῖον ἐμπαιγμόν.

Καὶ ὅμως εἶναι ἀπαράιτητος ἀνάγκη. Διατί; Ἰδοὺ τὸ ἀκατανόητον.

* *

Ὁ Ἔρως ! ὃ ὕψιστον αἶσθημα, ὅπερ ἐν παντὶ χρόνῳ ἐλάτρευσεν ἡ ἀνθρωπότης διὰ τῶν εὐγενεστέρων αὐτῆς δυνάμεων, τῆς ποιήσεως, τῆς μουσικῆς, τῆς ζωγραφικῆς, τῆς γλυπτικῆς, καὶ τὸ ὅποῖον τότε ἀκριβῶς θάλλει περισσότερον καὶ ἐμπνέει τὰς ὑψίστας τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας ἐξάρσεις καὶ γοητείας, καὶ παραφέρει, ὅταν ἀτυχῆς, διατί ἄρα γε προδίδουσι τόσον ὑπὸ τῶν λατρευτῶν σου;

Δὲν σὲ ἀγαπῶμεν ἄρα γε ὅλοι μετὰ παραφορᾶς; Δὲν διψῶμεν νὰ σὲ ἴδωμεν, νὰ σὲ αἰσθανθῶμεν βαθύτατα εἰς τὴν ψυχὴν μας πάντοτε; Δὲν σ' ἐπιδιώκομεν ἀπλήστως ἵνα ἐντρυφύσωμεν εἰς τὴν γλυκύτητά σου τὴν ἀνέκφραστον, εἴτε εἰς τὸ θέατρον, εἴτε εἰς τὰς ποιήσεις, εἰς τὸ μυθιστόρημα εἰς τὰς εἰκόνας εἰς τὸ μέλος θαυμάσιον ἐρωτικοῦ πάθους δύο καρδιῶν;

Εἶσαι οὐράνιον ἀγαθὸν καὶ σὲ λατρεύομεν ὑπὸ οἰανδήποτε μορφῇ. εἴτε ἐν τῷ πάθει τῆς Μηδείας τοῦ Εὐρυπίδου εἴτε ἐν τῷ αἰσθηματι τῆς Φραγκίσκης τοῦ Δάντου, εἴτε ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς Ἰουλιέττης τοῦ Σαίξπηρ, πανταχοῦ καὶ πάντοτε.

Καὶ ὅμως, διατί εἴμεθα συγχρόνως καὶ ἀδιάλλατοι, ἄσπονδοι μέχρι κακούργηματος λυσσαλέοι ἐχθροὶ σου, ἡμεῖς αὐτοὶ οἱ διάπυροι λάτρες σου, καὶ σὲ μισοῦμεν ὡς τὴν πανῶλη, τὴν χολέραν, τὴν εὐλογίαν καὶ με βλέμμα ἐξηγριωμένον, φρυάττοντες καὶ ὠχροὶ ἐκ θυμοῦ παραφόρου σὲ διώκομεν μετὰ φρίκης ὅταν ὑπερβαίνων τὴν φλάν τῆς οἰκίας μας, ὃ ἀξιολάτρευτε Θεέ, εἰσέρχου εἰς τὸ μέλαθρον τῆς οἰκογενείας μας καὶ εἰσδύεις εἰς τὴν καρδίαν ἀδελφῆς ἢ ἀδελφοῦ, υἱοῦ ἢ θυγατρὸς καὶ παράγεις τὰ συνήθη σου εἰδύλλια, τὰ ὅποια ἐξύμνησαν τόσοι ἐμπνευσμένοι ποιηταί, καὶ δονεῖς τὰς πρώην ὑπνωττούσας καρδίας εἰς ἑξαρσιν αἰσθημάτων αὐταπαρνήσεως ὑψίστου κάλλους, ἐξ ἐκείνων ἅτινα ἀπθανάτισαν τόσας ποιητικὰς ἡρώιδας ἐν τῷ παρελθόντι;

Ἐάν εἶσαι ἀγαθόν, διατί σὲ μισοῦμεν; Ἐάν εἶσαι κακὸν ἀποτρόπαιον, διατί σὲ λατρεύομεν;

* *

Ἄλλο ἀκατανόητον ὁμοίου εἵδους εἶναι τὸ ἐξῆς :

Μεταξὺ τῶν θεωρουμένων ὡς πραγμάτων ἐστερημένων ποιητικοῦ γοή-

τρον καὶ σχεδὸν γελοίων εἶναι καὶ ἡ ιδιότης τοῦ συζύγου. Δικαίωμα ἐκ τοῦ νόμου, ὡς εἶδος κυριότητος ἡ ὑποθήκης ἐπὶ τῆς καρδίας καὶ ὁλοκλήρου τῆς ὑποστάσεως καὶ τῆς ζωῆς τῆς συζύγου. Αὐστηρὰ ἐπαγρύπνησις πρὸς φύλαξιν τοῦ δικαιώματος τούτου, ἐπὶ ποιῇ μείζονος γελοίου· ἐπαγρύπνησις μάλιστα προκαλοῦσα καὶ καθ' ἑαυτὴν τῶν μὲν ἄλλων τὸν γέλωτα, τῆς δὲ συζύγου τὴν ἀποστροφήν. Ἰδοὺ ἡ ἄχαρις εἰκὼν τῆς παρὰ τῷ ἀνδρὶ συζυγικῆς ιδιότητος. Δὲν τῷ ἐπιτρέπεται νὰ φέρεται ὡς ἐραστής τῆς γυναικὸς του ἀκόμη καὶ ὅταν ᾔηται τοιοῦτος, διότι ἄλλως ἐπισύρει τὸν γέλωτα τῶν ἄλλων. Δὲν δύναται νὰ ἐρασθῇ ἄλλης, διότι τῷ ἀπαγορεύεται τοῦτο ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῆς ἠθικῆς. Ἐνεκα τούτου τὸ ἄσμὰ του δὲν τέρπει πλέον, διότι δὲν ἐκφράζει πόθον ἀληθῆ καὶ παράπονον ψυχῆς στερουμένης· ἀποβαίνει δὲ οὗτος ἄχρηστος καὶ περιττός εἰς τὰς τόσον ποθητὰς διὰ τοὺς ἀγάμους συναναστροφάς καὶ πρόσκομμα εἰς τὰς μεταξὺ αὐτῶν διασκεδάσεις. Ἀντιθέτως πρὸς τὰ ἔντομα ὅσα ἀπὸ σκώληκος μεταμορφοῦνται εἰς πτερωτὰς χρυσαλλίδας, αὐτὸς ἀπὸ χρυσαλλίδος διὰ τοῦ γάμου μεταμορφοῦται εἰς σκώληκα. Ἐκόπησαν τὰ πτερὰ· ἡ γοητεία διελύθη. Δὲν πετᾷ πλέον ἀλλὰ ἔρπει καὶ ἔκτοτε ὀφείλει τακτικῶς νὰ προμηθεύῃ τροφὰς εἰς τὸν οἶκόν του μεταβαίνων εἰς αὐτὸν καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀπερχόμενος εἰς ὠρισμένας ὥρας, σοβαρώτερον καὶ πενιχρότερον ἐνδεδυμένος, κύπτων πρὸς τὴν γῆν καὶ σκεπτόμενος πῶς θὰ οἰκονομήσῃ τὰ τῆς ἐπιούσης.

Ἡ εἰκὼν τῆς συζύγου δὲν εἶναι μᾶλλον ἐπίχαρις. Ἐκ τῶν πτερύγων τῆς χρυσαλλίδος ἀπετρίβη ὁ χνοῦς. Δὲν ἔχει πλέον τὸ ἀπερίγραπτον γόητρον τοῦ περιβάλλοντος τὴν δεσποινίδα μυστηρίου. Τὸ θέλαρ τῆς προικὸς ἐξηντλήθη, ἡ δὲ καλλονή, καὶ ὅσας ὑπάρχει ἀκόμη, δὲν ἐνδιαφέρει πολὺ τοὺς ἄλλους, διότι δὲν εἶναι πλέον διὰ πώλημα. Αἱ αὐταὶ ἀπαγορεύσεις τοῦ ἔρωτος τὴν ἀποκλείουσι πανταχόθεν. Πᾶσα ἔξαρσις αἰσθήματος ποιητικοῦ τῇ ἀποκλείεται. Ἡ ἐγκυμοσύνη τὴν παραμορφώνει οἰκτρῶς. ὁ τοκετὸς τῆς ἀπειλεῖ τὴν ζωὴν ἢ τοῦλάχιστον τὸ κάλλος. Αἱ παραμάναι, τὰ βρέφη, αἱ ὑπηρετρίαι καὶ ὁ σύζυγος ἀποτελοῦσι τὸ μόνον ἐπιτελεῖον καὶ τὸ ἄχαρι πλαίσιον αὐτῆς.

Καὶ ὅμως ὁποῖος λυσσαλέος ἀγὼν διεξάγεται μεταξύ ἀμφοτέρων τῶν γυνῶν πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ιδιότητος συζύγου! Ὅποια μυριόμορφος, ἀνένδοτος προσπάθεια μετὰ ῥαδιοουργιῶν κρυφίων πρὸς γάμον! Ὅποῖος πόλεμος καὶ πόθος ἀδιάλειπτος καὶ βαθύς! Ὅποῖον προσφιλὲς ὄνειροπόλημα προικῶν καὶ γαμηλίων στεφάνων!

Ἐὰν ὁ πόθος οὗτος ὑπηρετοῦτο ἐκ τοῦ λόγου τῆς τηρήσεως τοῦ φυσικοῦ καὶ κοινωνικοῦ σκοποῦ τοῦ γάμου, ἦτο καταληπτὸς, ἀλλὰ βεβαίως δὲν συμβαίνει τοῦτο, διότι τότε διατὶ δὲν φθονεῖται, διατὶ δὲν λατρεύεται ἡ συζυγικὴ ιδιότης, ἀφοῦ εἶναι ἀγαθὴν τόσον περιμάχῃον;

Ἀνεπαύθη ὁ μακαρίτης! Ἀπὸ πᾶσιν τῶν βασάνων τοῦ ματαίου τούτου κόσμου, καὶ ἐντροφῇ ἤδη εἰς τὴν ἀτελεύτητον μακαριότητα τοῦ οὐρανοῦ.

Τίς δὲν εἶπε τοῦτο εἴτε ἐν ἐπικηδείῳ λόγῳ εἴτε ἐν ἐπιστολῇ εἴτε διὰ ζώσης ἐπὶ τῷ θανάτῳ τινὸς ἐναρέτου ἀνθρώπου; Αὐτὴ ἡ θρησκεία τοῦ

Χριστοῦ μήπως δὲν διδάσκει ὅτι ὁ ἀποθανὼν ἐνάρητος εἶναι εὐτυχέστερος τοῦ ζῶντος εἰς τὸν κόσμον τοῦτον τὸν πρόσκαιρον καὶ ἐλεεινόν;

Ἄρα ὁ θάνατος εἶναι ἀγαθόν, τοῦλάχιστον διὰ τοὺς ἐναρέτους, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀδιστάκτως πιστεύω ὅτι εἶσαι καὶ σύ, καλὲ μου ἀναγνώστα, καὶ ἔτι μᾶλλον εἶμαι πεπεισμένος ὅτι τὸ πιστεύεις καὶ σύ ὁ ἴδιος, ἀκραιφνῆς χριστιανὸς ἀναμφιβόλως ὢν.

Λοιπὸν τί θὰ ἔλεγες ἐὰν ἐρχόμενος εἰς ἐπίσκεψίν σου σοὶ ἡχόμην ἀπὸ καρδίας ἀντὶ τῆς τετριμμένης ἡλιθίας εὐχῆς «καὶ εἰς ἔτη πολλὰ» ταχὺν θάνατον ἢ σοὶ ἐπρότεινα ἐν μικρὸν ταξειδίον εἰς τὸν οὐρανόν, οὐχὶ βεβαίως ἐκούσιον, ἀλλὰ μίαν ἀκούσιον μετὰ κλησίν σου εἰς τὰ κυανᾶ καὶ περίχρυσά μέλαθρα τοῦ παραδείσου, ἔνθα οὐκ ἔστι πόνος, οὐ λύπη, οὐ στεναγμός ἀλλὰ ζωὴ ἀτελεύτητος;

Καὶ ὅμως φρίττεις εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ θανάτου, ἀποστρέφεις τὴν αἰώνιαν εὐδαιμονίαν καὶ προτιμᾷς τὴν πρόσκαιρον, τὴν ἀθλίαν ταύτην ὑπαρξιν, σύ, ὁ μακαρίζων τοὺς ἀπ' αὐτῆς ἀπαλλασσομένους;

Ἄλλὰ δὲν ἐννοεῖς ὅτι ἀντιφάσκεις πρὸς τὴν πεποιθήσιν σου εἰς τὴν αἰώνιαν εὐδαιμονίαν τῆς ἄλλης ζωῆς; Φοβεῖσαι ν' ἀποχωρισθῇς τῶν προσφιλῶν σου συντρόφων ὅπως ἐνωθῇς μετὰ τοῦ Θεοῦ; Προτιμᾷς τὴν ἐδῶ βασανισμένην ζωὴν ἣτις οὐδὲ κἂν δευτερόλεπτον εἶναι ἀπέναντι ἑκατομμυρίων χιλιετηρίδων τῆς ἄλλης, τῆς ὀλβίας καὶ εὐδαίμονος;

Ἄλλὰ μήπως εἶσαι ὁ μόνος ἀντιφάσκων κατὰ τοῦτο; Ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης, ἡ πιστεύουσα τοῦλάχιστον εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς ἄλλης ζωῆς, ἀντιφάσκει διαψεύδουσα ἑαυτὴν ὡς καὶ σύ καὶ μάλιστα ἐπισήμως προτιποῦσα ν' ἀποφράξῃ τὴν πύλιν τοῦ θανάτου τὴν ἄγουσαν πρὸς τὴν ἀληθῆ ζωὴν, πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν, δι' ὑγειονομείων, διὰ καθάρσεων, δι' ἱατρικῶν σχολῶν καὶ συνεδρίων καὶ διὰ δρακοντείων ποινικῶν διατάξεων.

Τί ἄλλο θέλεις ἀφοῦ καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ὅστις ἀκραδάντως πιστεύω εἰς τὴν αἰώνιαν εὐδαιμονίαν τῆς μετὰ θάνατον ζωῆς, σοὶ ἐκμυστηρεύομαι (ὑπὸ πᾶσαν, ἐννοεῖται, ἐχυμύθειαν) ὅτι δὲν πολυνοστιμίζομαι τὸν θάνατον.

Τώρα ὑπάρχει ἄλλο πρᾶγμα μᾶλλον ἀκατανόητον τῆς τοιαύτης ἐπισήμως ἐκδεδηλωμένης ἀντιφάσεως τῆς λογικῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας πρὸς τὰς ἀρχὰς τὰς ὁποίας αὐτὴ ἡ ἰδίᾳ πιστεύει καὶ διδάσκει;

*
**

Ἄλλο ἀκατανόητον δι' ἐμὲ πρᾶγμα εἶναι τὸ ἐξῆς:

Ἡ Βουλὴ μετὰ τοῦ Βασιλέως ψηφίζει καὶ καταργεῖ τοὺς νόμους διεργνηεύουσα κατὰ τεκμήριον τοῦλάχιστον τὴν θέλησιν τοῦ ἔθνους. Καὶ ὅμως ἐγὼ γνωρίζω ἓνα νόμον τὸν ὁποῖον καὶ βουλευταὶ καὶ ὑπουργοὶ καὶ ἄρχοντες καὶ ὑπῆκοι ἀποκηρύττουν καὶ ἀποστρέφονται καὶ παραβιάζουσιν ἀναφανδὸν καὶ διὰ τοῦ τύπου καὶ ἐπὶ τοσοῦτο μάλιστα ὥστε περιφρονοῦσιν ὡς ἄνθρωπον πάντα ὅστις ἔβηλε τὸν ἐπικαλεσθῆ καὶ τὸν τηρήσει. Ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν ἐνθυμοῦμαι νὰ κατεδιώχῃ ποτὲ κανεὶς οὔτε ἄρχων οὔτε ἰδιώτης ἐπὶ παραβάσει τοῦ νόμου τούτου, παραβάσει ἣτις τελεῖται συχνότατα καὶ μάλιστα προαναγγέλλεται διὰ τῶν ἐφημερίδων καὶ περιγράφεται εὐφύμως. Τοῦτο βεβαίως δὲν δύναται νὰ σημαίνει ἄλλο τ.

εἰμὴ ὅτι ἡ θέλησις ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους καταδικάζει τὸν νόμον ἐκείνον ὡς κακὸν καὶ ἀντίθετον πρὸς τὴν συνείδησιν αὐτοῦ.

Ὁ περίεργος οὗτος νόμος εἶναι τὰ ἄρθρα 208-211 τοῦ Ποιν. Νόμου τιμωροῦντα τὴν μονομαχίαν διὰ φυλακίσεως 14 ἡμερῶν μέχρι δεσμῶν 20 ἐτῶν.

Διατί τῶρα δὲν καταργεῖται ὁ νόμος οὗτος ἀφοῦ εἶναι τόσον ἀντίθετος πρὸς τὴν συνείδησιν τοῦλάχιστον τῆς κρείττονος μερίδος τῆς κοινωνίας, ἥτις μονομαχεῖ συχνότατα ἢ ἀποπειρᾶται μονομαχίας; Ἐὰν δὲ ὑπάρχῃ λόγος τις ἵνα μὴ καταργηθῇ, διατί δὲν τηρεῖται καὶ διατί δὲν καταδιώκονται οἱ Εἰσαγγελεῖς ἀφοῦ δὲν καταδιώκουν τοὺς μονομαχοῦντας;

..

Ἀλλὰ τὰ ἀκατανόητα πράγματα δὲν περιορίζονται μόνον μεταξὺ τῶν ζῶντων λογικῶν ἀνθρώπων. Ἐπιβαίνουνσι κατὰ κανόνα καὶ ἐπὶ τῶν τάφων αὐτῶν.

Ποῖος δὲν ἤκουσεν ἀπαγγελλομένην ἢ γραφομένην ἐν ἐπιλόγῳ ἐπικηδείων ἢ ἐπιταφίων λόγων ἢ μνημοσύνων, τὴν ἐγκάρδιον εὐχὴν: «Γαῖαν ἔχεις ἐλαφράν, ἀγαπητέ». «Ἐῖθε τὸ χῶμα ὅπερ θὰ καλύψῃ τὸν τάφον σου νὰ ἦναι ἐλαφρόν! Ἐῖθ' ἴσῃ σοι κοῦφὴ ἢ ἐπιτάφιος πλάξ!»

Τώρα πᾶς λογικὸς ἄνθρωπος θὰ συμπεράνῃ εὐλόγως ὅτι γενικὴ προσπάθεια παρὰ πάντων καταβάλλεται πρὸς πραγματοποίησιν τῆς ὁμοθυμοῦ καὶ ἐγκαρδίου ταύτης εὐχῆς καὶ ὅτι ἡ καλύπτουσα τοὺς τάφους γῆ θὰ ἔχῃ ὅσον τὸ δύνάτον ὀλιγώτερον καὶ ἐλαφρότερον χῶμα.

Ἀλλοίμονον! Ὅπως τὸ ἀντίθετον συμβαίνει. Πλᾶκες μαρμάρινοι ὀγκώδεις καὶ βαρύνταται καλύπτουσι καὶ πιέζουσι τοὺς νεκροὺς μετὰ στηλῶν καὶ μαυσωλείων, ἀδρότατα ἀγοραζόμενα ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων, οἵτινες εὗχονται ἐλαφρότητα τῆς γῆς καὶ οἵτινες ἀμιλλῶνται τίς μᾶλλον τοῦ ἄλλου νὰ ἐπιβαρύνῃ περισσότερον διὰ κολοσσιαίων μαρμάρων τὴν γῆν τὴν καλύπτουσαν τὸν τάφον τοῦ προσφιλοῦς νεκροῦ. Εἶδον δὲ ἐγὼ προχθὲς ἐν τῷ νεκροταφείῳ ἐπὶ τάφου βαρύτερον μονόλιθον, κυθικὸν μάρμαρον τεραστίων διαστάσεων, φέρον τὴν ἐπιγραφὴν

«Γαῖαν ἔχον ἐλαφράν!»

Τί ἀκατανόητα πράγματα!

Ι. Γ. ΦΡΑΓΚΙΑΣ

Εἰς ὠραίαν λουομένην.

ΑΝ ἔξαφνα ἡ Ἀφροδίτη ξαναζοῦσε
κι' ἀντίκρυζε τὰ κάλλη σου τὰ χίλια,
ς' τὸ κῦμα πάλι θὰ ξαναβουτοῦσε
θὰ πέθαιν' ἀπὸ ζήλεια.

Λεμητσός

ΚΑΤΙΔΑΣ